

isbn 90 78335 03 3

STICHTING IJsselhoeven

deel 1 van de IJsselhoevendocumentatie
IJsselhoeven in de IJsselvallei
behoud door verandering

Een overzicht van de IJsselhoevendocumentatie, het
project 'IJsselhoeven, schakelen en verbinden' en de
Stichting IJsselhoeven
welke informatie hebben we, wat heeft de Stichting
IJsselhoeven gedaan en hoe gaan we verder?

Inhoud van de IJsselhoevendocumentatie

1. Een overzicht van de IJsselhoevendocumentatie, het project 'IJsselhoeven, schakelen en verbinden' en de Stichting IJsselhoeven welke informatie hebben we, wat heeft de Stichting IJsselhoeven gedaan en hoe gaan we verder?
2. Atlas van de IJsselhoeven
een atlas met kaarten, foto's van de boerderijen in de IJsselvallei, op CD
3. Minne aan de Rivier
een essay over het gewone, het bijzondere van de goede kant van de IJsselvallei
4. De historie van de landbouw en de hoeven in de IJsselvallei
de IJsselhoeven als getuigen van een rijk agrarisch verleden
5. De geschiedenis van het hoogstamfruit in de IJsselvallei
fruitteelt, tientallen jaren een bloeiende bedrijfstak
6. Verhalen over de IJsselhoeven en de IJsselvallei
drie verhalen opgetekend door bewoners in het gebied
7. De noordelijke IJsselvallei: identiteit en ontwikkeling
wat zijn de kernkwaliteiten van het gebied?
8. Een beschrijving van de IJsselhoeve en het erf
de uitkomsten van de hoevegesprekken: kenmerken van IJsselhoeven en erven
9. Nieuwe ontwerpen voor boerderijen en erven in de IJsselvallei
de resultaten van de bijeenkomsten 'ontwerpen aan boerderijen'
en 'ontwerpen aan erven en tuinen'
10. Onderhoud en behoud van boerderijen
een onderhoudswijzer voor de IJsselhoeven
11. Handreikingen bij boerderijonderzoek en bij functieverandering
Adressen
handige informatie

Het project 'IJsselhoeven, schakelen en verbinden' is mogelijk gemaakt door een bijdrage van het Belvédère programma, de provincie Overijssel, de provincie Gelderland, de gemeente Voorst, de gemeente Epe, de gemeente Olst-Wijhe, het Prins Bernhard Cultuurfonds Overijssel, het Innovatiefonds van Het Oversticht en de inzet van vrijwilligers en bewoners.

Een overzicht van de IJsselhoevendocumentatie,
het project 'IJsselhoeven, schakelen en verbinden'
en de Stichting IJsselhoeven

welke informatie hebben we, wat heeft
de Stichting IJsselhoeven gedaan
en hoe gaan we verder?

samengesteld door Gerard Hendrix,
projectleider Stichting IJsselhoeven

deel 1 van de IJsselhoevendocumentatie

Uitgave Stichting IJsselhoeven, Veessen
januari 2006

INHOUD

Het IJsselhoevendoojsje	3
Voorwoord	3
Toelichting op het gebruik van het IJsselhoeven doosje	6
Het project IJsselhoeven, ontstaan en verloop	8
Het maken van het projectplan IJsselhoeven, schakelen en verbinden	8
Het verloop van het project IJsselhoeven, een overzicht van de feiten	10
Opzet en filosofie van het project	13
Over de verschillende bijeenkomsten en activiteiten	14
Waar staan we nu en wat is het vervolg?	22
Over de Stichting en de organisatie rondom het project IJsselhoeven	27

Auteur:

Gerard Hendrix, projectleider IJsselhoeven met bijdragen van leden van de werkgroep IJsselhoeven

Foto's/illustraties:

foto omslag: Lies Holstein, HX
eigen collectie Stichting IJsselhoeven
Rik de Groot tekst en beeld
Topografische Dienst, pg 2
vakfotografie Peter Duringhof, pg 3, 4, 5, 27
fotostudio Gerlinde Schrijver, pg 17
Letitia van der Merwe, LVM landschapsatelier pg 20

Eindredactie:

werkgroep IJsselhoeven, Paula van Houten

Ontwerp en opmaak:

Jos Hendrix, Groningen

Drukker:

Scholma Druk BV, Bedum

ISBN 90-78335-03-3

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande toestemming van de uitgever.

© Stichting IJsselhoeven, Veessen, januari 2006
www.ijsselhoeven.nl

HET IJSELHOEVENDOOSJE

Voorwoord

U heeft iets bijzonders in handen, een doosje met documentatie over de IJsselhoeven. Het doosje biedt informatie over de bijzondere boerderijen, de IJsselhoeven, in een bijzonder gebied, de IJsselvallei.

De informatie is verzameld als onderdeel van een project 'IJsselhoeven, schakelen en verbinden', dat met de inzet van veel vrijwilligers en met ondersteuning van buiten is uitgevoerd.

Voor dit voorwoord hebben de leden van de werkgroep IJsselhoeven aangegeven hoe ze tegen het project aankijken en wat het opgeleverd heeft.

Waarom is dit project eigenlijk begonnen?

Iedereen heeft een eigen motivatie, maar de gezamenlijke motivatie van de leden van de werkgroep, is toch wel:

“Er is zoveel kwaliteit, schoonheid, ook op boerderijen en erven, dat mag je toch zo maar niet verloren laten gaan. Daar moet toch wat mee te doen zijn.” Dat zei Willemien Hartmans, voorzitter van de Stichting, die met Jetse Hartmans, ook lid van de Stichting, op de Blankemate woont in Nijbroek.

Liefde voor het gebied heeft ook Afke Wullink, tot voor kort bewoner van de Disselenbrink in Marle: “mijn inzet voor de IJsselhoeven is eigenlijk vanzelfsprekend geweest omdat dit gebied, de IJsselstreek, met de prachtige boerderijen mijn hart heeft. Dat mag niet verloren gaan.” Willem van der Galiën, hij woont op het Swarte Peerd in Terwolde, drukt het zo uit: “De hoeven in de IJsselvallei zijn een verrassend stuk cultureel erfgoed. Je weet niet half wat je tegenkomt als je beter kennis maakt met het open landschap tussen Veluwe en IJssel.

Het resultaat van honderden jaren zwoegen en koesteren: pure kwaliteit, vastgelegd in hout en steen, alleen te behouden door nuttig en zorgvuldig gebruik.”

Volgende motivatie dus om te beginnen.

Maar wat moet het opleveren?

Jacmien Voorhorst - ze woont op de Werverhof in Werven - zegt daarover: "Het zou zo moeten zijn dat, wanneer je over een paar jaar over de dijk fietst, je in het gebied kunt zien dat er iets verandert, dat je waarneemt dat mensen trots zijn op hun streek, op hun hoeve, op hun erf. Dat ze hun best doen om de boel mooier te maken, dat men meer gaat nadenken over de mooie dingen die we in onze omgeving hebben. Als Stichting IJsselhoeven kunnen we daar een bijdrage aan leveren door mensen bewust te maken en door ze een stapje op weg te helpen."

Harry Rakhorst, bewoner van de Worp in Veessen, sluit daarbij aan: "Ik ben zelf ook nog meer gaan genieten van de IJsselvallei, maar zie het ook als een bewustwordingsproces en mentaliteitsverandering voor de bewoners van het gebied en de beleidsmakers van deze streek. Omdat er al zoveel verloren is gegaan, moeten we proberen dat wat we hebben te bewaren en vast te leggen en daarnaast zaken weer zoveel mogelijk gaan herstellen."

De directe opbrengst kan ook dichterbij liggen: "Ik heb een andere kijk gekregen op mijn woon - en werkomgeving en ben me meer bewust geworden van het cultureel erfgoed, ga daar voortaan anders mee om", zegt Jolanda Roeterd, bewoner van de Grote Beurze in Terwolde.

Samengevat, in de woorden van Juliette Jansen, De Mediaan in Welsum: "Het is een uitdaging om het behoud van IJsselhoeven en het unieke van de vallei op een breder plan te trekken, door nieuwe economische dragers voor het onderhoud van vrijgekomen agrarische cultuurhistorische boerderijen in te passen in unieke van het IJssellandschap." Daar doen we het voor.

En wat vinden we van hoe het is gegaan en wat we hebben bereikt?

Gerard Hendrix, woont in Terwolde op Klein Livonia, was projectleider van deze fase van het project. “Ik begon eraan omdat ik het een uitdaging vind om samen met anderen iets voor elkaar te krijgen waarvan ik vind dat het zinnig is. Gaandeweg werd het onderwerp, de IJsselhoeven, ook voor mij steeds uitdagender, vooral om het behoud van de boerderijen als een onderdeel te zien van de ontwikkeling van de IJsselvallei. Ook de inspiratie van een club mensen, die er samen tegenaan gaat, is heel belangrijk, misschien wel het belangrijkste”

Jetse Hartmans van de Blankemate, vat het zo samen: “Bijzonder vind ik dat je met een groep mensen die elkaar eigenlijk niet kende - op een enkele uitzondering na -, met ontzettend veel enthousiasme, zoveel overhoop kunt halen.”

Tenslotte, nogmaals Afke Wullink: “Door je te verenigen sta je sterker en je kunt iets op de kaart zetten. De Stichting IJsselhoeven is reeds een onuitwisbaar begrip geworden.”

Veel partijen hebben aan het project bijgedragen en die willen we allemaal hartelijk bedanken. Allereerst de organisaties die ons financieel steunden: het programma Belvédère, de provincies Gelderland en Overijssel, de gemeenten Voorst, Olst-Wijhe en Epe, het Prins Bernhard Cultuurfonds Overijssel en het Innovatiefonds van Het Oversticht.

Dank aan hen die meedachten. Op afstand was dat de klankbordgroep. Anderen waren direct betrokken bij de uitwerking van projectonderdelen, speciaal Het Oversticht en het Gelders Genootschap.

Dank aan de bewoners van IJsselhoeven en aan anderen in de IJsselvallei die, zoals wij, zich inzetten voor het behoud van de IJsselhoeven, als de parels in de IJsselvallei.

Tenslotte, veel dank aan alle vrijwilligers die op enig moment een bijdrage hebben geleverd en die we zeker weer bij nieuwe projecten willen betrekken.

Toen we de startbijeenkomst hielden in mei 2004 zeiden we tegen elkaar: "Dit is pas het begin, reken er maar op dat we er in ieder geval een jaar of 8, 10 druk mee zijn." En we weten nu, waarschijnlijk nog wel langer. Met plezier.

Werven, Marle, Veessen, Welsum, Nijbroek en Terwolde, december 2005
Wergroep IJsselhoeven

Toelichting op het gebruik van de IJsselhoevendocumentatie

Deze IJsselhoevendocumentatie bestaat uit 11 delen. Samen geven ze informatie over alles wat met de IJsselhoeven en het gebied te maken heeft.

Om u wegwijs te maken volgt een overzicht voor gebruik.

In het schema hiernaast kunt u in een oogopslag zien waar u terecht kunt als u specifieke informatie nodig hebt over bijvoorbeeld het onderhoud of over de geschiedenis en de hoeven in het gebied. Dat neemt niet weg dat natuurlijk alle informatie voor iedereen belangrijk is.

We zijn er nog niet, nu we deze informatie hebben. Bij de vervolgfases van het project, zullen we zeker nog meer gedetailleerde informatie tegenkomen. U kunt ons daarbij helpen. Mist u stukken, heeft u meer gegevens die belangrijk zijn, laat het ons weten. We gaan ermee door.

We wensen u veel plezier met het gebruik van de IJsselhoevendocumentatie.

	ONDERWERP	over het project	over boerderijen en erven	over het gebied	over de geschiedenis van het gebied	praktische aanwijzingen	vernieuwing en aanpassing
deel 1	algemene informatie over het project en de stichting						
deel 2	atlas van de IJsselhoeven						
deel 3	'Minne aan de rivier'						
deel 4	de historie van de landbouw in de IJsselvallei						
deel 5	de geschiedenis van het hoogstamfruit in de IJsselvallei						
deel 6	een paar verhalen						
deel 7	gebiedsidentiteit						
deel 8	kenmerken van boerderijen en erven						
deel 9	uitkomsten van de ontwerpbijeenkomsten						
deel 10	aanwijzingen voor onderhoud						
deel 11	historisch onderzoek en aanpak bij functieverandering						

HET PROJECT IJSSELHOEVEN, ONTSTAAN EN VERLOOP

Het maken van het projectplan ‘Ijsselhoeven, schakelen en verbinden’

Soms komen dingen samen. Willemien en Jetse Hartmans betrekken een Ijsselhoeve, een heel mooie en willen die met alle respect voor het erfgoed beheren en behouden. Ze hebben tot dan toe geboerd in de Flevopolder en houden daar op. Ze investeren in de Blankemate. Bij hun naspeuringen naar materialen, kennis en ervaringen komen ze andere boerderijbewoners tegen. En ze komen op veel plekken en zien de achteruitgang van de grote Ijsselhoeven. De landbouwfunctie verdwijnt en de schuren en opstallen zijn zo groot dat onderhoud moeilijk is. Hoe die te behouden?

In hun leesclub zit ook Gerard Hendrix die zich vanuit een eigen adviesbedrijf HX met de ontwikkeling van het landelijk gebied bezighoudt: “Kunnen we niets doen om de Ijsselhoeven te behouden? Een project? Hoe zou je dat moeten doen?”

Voor de aanpak van hun tuin, maken ze gebruik van het tuin-spreekuur van Het Oversticht en komen daar in contact met Ingrid van Herel. Ook zij wordt betrokken bij het denken over een project gericht op behoud. Heidi Uenk van, dan nog GLTO-projecten, komt er in het begin ook bij. Het Jaar van de Boerderij moet dan nog beginnen.

Andere IJsselhoevebewoners, sommigen met een agrarisch bedrijf (Jacomien Voorhorst, Jolanda Roeterd, Juliette Jansen), anderen die wonen in een IJsselhoeve (Willem van der Galiën, Harry Rakhorst) of die in de hoeve iets anders willen ontwikkelen (Afke Wullink), gaan meedoen en zo ontstaat, met de denkkraft van velen en de steun van medewerkers van Het Oversticht, het projectplan IJsselhoeve-estafette.

Jetse Hartmans is lid van de werkgroep Natuur en Landschap van de Vereniging VeluwellJsselzoom, waar dan een werkgroep Historische Boerderijen wordt geformeerd. Nagegaan wordt of de VIJZ het project IJsselhoeve-estafette zou kunnen aanvragen. Na overleg, besluit de groep een stichting op te richten, de Stichting IJsselhoeven, die rechtspersoon wordt voor het aanvragen van het project. Bij wie moet dit ingediend worden? Bij de gemeenten Voorst, Epe, Heerde en Olst-Wijhe, de Provincies Gelderland en Overijssel (want Welsum en Marle liggen in Overijssel), het Prins Bernhard Cultuurfonds van Gelderland en Overijssel, de KNHM en het Belvédère-programma.

Er gaat tijd overheen maar uiteindelijk ondersteunen bijna alle benaderde organisaties het project. De grootste financier Belvédère houdt het projectvoorstel (gelukkig) eerst aan. Het voorstel zoals het er nu ligt gaat alleen over boerderij en erf. Het doet geen recht aan het feit dat het uiteindelijk om gebiedsontwikkeling en ruimtelijke kwaliteit moet gaan en niet om het sec behoud van boerderijen en erven. Het projectplan wordt aangepast en verandert van IJsselhoeve-estafette in 'IJsselhoeven, schakelen en verbinden' en wordt daarna positief beoordeeld.

In het voorjaar van 2002 hebben we het voor het eerst over 'iets doen aan de achteruitgang van de IJsselhoeven', eind 2003 richten we de Stichting IJsselhoeven op, eind mei 2004 houden we de startbijeenkomst voor het project waar al direct 80 mensen naar toe komen.

Lessen

- Hou het in eigen hand! Je kunt veel meer dan je denkt.
- Je hebt tijd nodig en die moet je ook gunnen.
- Denk breed: het gaat om de boerderij in haar omgeving; 'schakelen en verbinden'.
- Ga in op wat de financier belangrijk vindt. Niet om die naar de mond te praten/schrijven maar omdat het je leert buiten je eigen kaders te denken.
- Het aanvragen van subsidies verloopt eigenlijk heel vreemd. Je wordt geacht om als je bij meerdere organisaties aanvraagt, bij de aanvraag aan te kunnen geven of anderen al geld hebben toegezegd. Dat kan dus meestal niet, want het kan vaak maanden duren voordat de beslissing genomen is; een termijn van drie maanden is niet vreemd. Hou de mogelijke financiers op de hoogte van de ontwikkeling van de subsidieverlening.
- Betrek bij de projectformulering voldoende deskundigheid, zoals die van Het Oversticht. Het helpt.

Het verloop van het project IJsselhoeven, een overzicht van de feiten

- Startbijeenkomst op zaterdag 29 mei 2004. 's Morgens rondrit door het gebied met genodigden. Bezoek aan twee markante boerderijen. Tussen de middag werd de eerste inofficiële bijeenkomst van de klankbordgroep gehouden; 's middags was de officiële start van het project IJsselhoeven met inleidingen over hoeven, erven en het project
Aantal deelnemers: 's morgens 30 genodigden, 's middags 80 personen.
- Voorbereiding hoevegesprekken, zaterdag 18 september 2004; leden van de

werkgroep aangevuld met 12 andere geïnteresseerden, hebben van Het Oversticht en het Gelders Genootschap een training gekregen hoe de hoevegesprekken te voeren.

- Hoevegesprekken: op 29 boerderijen in het gebied hebben de leden van de werkgroep en anderen gesprekken gevoerd waarbij het verleden, heden en de toekomst van de hoeve aan de orde is gekomen; het ging over bouwkundige aspecten (in- en exterieur), het gebruik van de hoeve, het erf en de omgeving.
- Terugkombijeenkomst hoevegesprekken 27 oktober 2004 en afsluitende bijeenkomst hoevegesprekken op 15 december 2004. Voor alle 20 interviewers was het een bespreking van ervaringen en voorlopige conclusies.
- In samenwerking met Vereniging VeluweIjsselzoom, een themabijeenkomst over gebiedskwaliteit en beleidsontwikkeling op het gebied van intensieve veehouderij, windenergie, ruimte voor de rivier en recreatie.
- Op 28 januari 2005 hebben we in het dorps huis van Welsum met belangstellenden de uitkomsten van de hoevegesprekken over Hoeve en Erf besproken op basis van de eerste analyse van Het Oversticht. 's Avonds zijn we doorgedaan om nieuwe projecten te benoemen die uit de inventarisatie naar voren kwamen.

Aanwezig: 's middags 62 deelnemers; 's avonds 18 deelnemers.

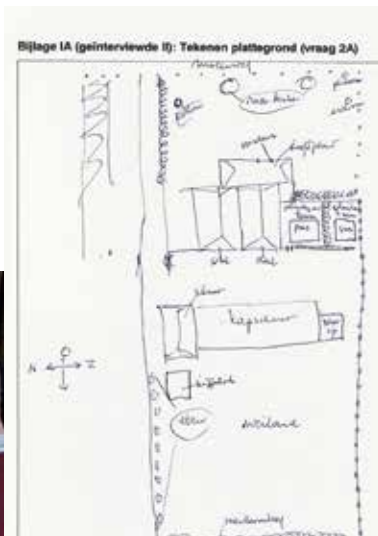
- Bijeenkomst over Hoeve en Erf in de IJsselvallei op 4 maart 2005: excursie door het gebied, bezoek aan de Adelaar (landbouw), Boerdam (natuur en landschap) en later in Wilp (dorps huis de Pompe) aandacht voor sociale structuren en de afsluiting van het onderzoek van de Saxion-studenten (gebiedskwaliteit en gebiedsontwikkelingen). 's Middags 42 deelnemers; 's avonds 35 deelnemers.

- Bijeenkomsten 'gebiedsidentiteit, randvoorwaarden voor ontwerp'; op 26, 27 en 28 april 2005 in Marle (noordelijke deel projectgebied), Nijbroek (midden-deel projectgebied) en Wilp-Achterhoek (Stedendriehoek); telkens 10 – 12 deelnemers.
- Bijeenkomst 'ontwerpen aan boerderijen' op 17 mei 2005; uitwerken en presentatie van 4 casussen; met medewerking van 8 deskundigen; presentatie aan 30 aanwezigen (Dorpshuis Terwolde).
- Bijeenkomst over nieuwe ontwerpen voor erven en tuinen op 2 juni 2005, uitwerken en presentatie van 8 ontwerpen aan tuinen en erven; met medewerking van 9 deskundigen; aanwezig bij presentatie 40 mensen (restaurant IJsselzicht in Veessen).
- Bijeenkomst over de IJsselhoeve en gebiedsontwikkeling: op 7 oktober 2005 in restaurant Dorpszicht in Oene, twee dagdelen en op de avond van 12 oktober, een vervolgbijeenkomst in 't Spyker in Wapenveld; aanwezig telkens ongeveer 20 personen. Begeleiding door WING, Alterra.
- Presentatie van de historie van de hoogstamboomgaarden op het symposium Hoogstamfruit op 26 oktober 2005 in de Boskamp, Olst.
- Werkbijeenkomst NV IJsselhoeven op 25 oktober 2005 op de Nijenstein in Veessen. Namiddag- en avondbijeenkomst om te praten over de mogelijkheden om financieel-economisch betrokken te zijn bij het behoud van de IJsselhoeven; deelname op uitnodiging, totaal 25 personen
- De slotmanifestatie voor deze fase van het project is gepland op 4 maart 2006.

Verder heeft de Stichting zelf of vanuit het project:

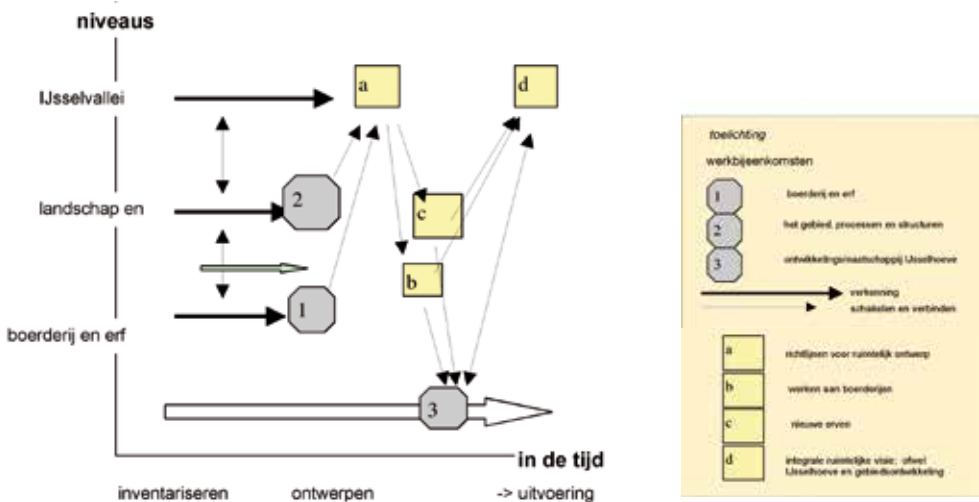
- gesprekken gevoerd met Oudheidkundige Verenigingen;
- een bijeenkomst gehad met ambtenaren RO over het beleid voor Vrijkomende Agrarische Bebouwing;

- in het kader van de week van het platteland in 2004 en 2005 activiteiten georganiseerd, zoals 'tussen kunst en kitsch op de boerderij' en een fietsroute samengesteld;
- deelgenomen aan de Open Monumentendag 2004;
- lezingen gegeven bij Rotary's, NBvP-afdelingen, e.a.;
- een wedstrijd 'boerderijverhalen vertellen' georganiseerd: 30 verhalen, 120 aanwezigen bij de presentatie op de Grote Beurze in Terwolde.

Opzet en filosofie van het project

De opzet en de uitkomst van de bijeenkomsten is beschreven in de verschillende delen van de IJsselhoevendocumentatie. Hier gaat het om de centrale filosofie en de uitgangspunten.

Een rode draad bij de opzet van het project .

Bij het project IJsselhoeven werkten we vanuit de volgende twee 'rode draden'.

1. Van inventariseren, naar bespreken en ontwerpen.

Allereerst vonden we het belangrijk om informatie te verzamelen over IJsselhoeven en dat te doen door zoveel mogelijk mensen daarbij te betrekken. Dat gebeurde bij de hoevegesprekken waarvoor we ook anderen uitnodigden om mee te doen als interviewers.

De tweede fase bestond uit het verwerken van de informatie die we op die manier hadden gekregen. Dat gebeurde bij de zogenaamde werkbijeenkomsten. Tenslotte hebben we 'ontworpen': gekeken naar nieuwe mogelijkheden voor inrichten van boerderij, erf en gebied.

2. Van het boerderijniveau naar het gebiedsniveau en terug: schakelen en verbinden.

Boerderijen en het behoud ervan hebben alles te maken met de ontwikkeling van het gebied. Denk aan nieuwe functies die worden toegestaan als meer recreatieve initiatieven nodig zijn in het gebied, of de mogelijkheden die geboden worden om boerderijen te splitsen. Ook is het belangrijk te kijken naar de mogelijkheden voor verdere landbouwontwikkeling of de ingrepen als gevolg van Ruimte voor de Rivier. Het Belvédère-programma heeft als lijfspreuk 'behoud door ontwikkeling'. In de loop van het project hebben we daarom veel aandacht gegeven aan gebiedsontwikkeling en de bijdrage daaraan van IJsselhoeven.

Over de verschillende bijeenkomsten en activiteiten

Hoevegesprekken

De Hoevegesprekken hielden het volgende in: een trainingsdag, een terugkom-bijeenkomst, een afsluitende bijeenkomst, 29 gesprekken aan de keukentafel, aandacht voor verleden, heden & toekomst, plattegrond en kaarten en voor het maken van foto's. Dat alles is samengevat in deel 8. Hieronder nog een paar ervaringen en opmerkingen over het verloop.

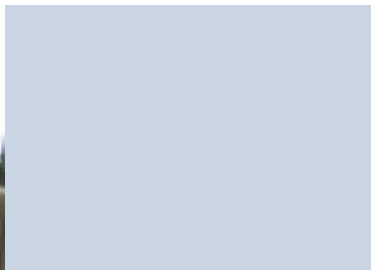

Aanwijzingen bij de gesprekken:

- essentieel is het verhaal, de plannen en wensen van de bewoners; dus niet de eigen interpretaties en oplossingen van de interviewers; dus: luisteren, samenvatten en doorvragen;
- geen verwachtingen scheppen dat alles opgelost kan worden, zeker niet door de Stichting;
- doel gesprekken is het in kaart brengen van:
  - hoe beleven de bewoners hoeve/erf en de omgeving?
  - wat is het huidige gebruik van hoeve en erf en wat zijn de wensen voor de nabije toekomst?
  - welke historische ontwikkeling heeft de plek (hoeve, erf en omgeving) meegemaakt?
- aan de keukentafel, man én vrouw, als dat kan;
- zorgvuldige introductie, met name aangeven wat er gebeurt met het materiaal: het boerderijverslag krijgt men terug ter controle, het materiaal wordt verder 'zonder afzender' verwerkt; in sommige gevallen zullen we materiaal als illustratie willen gebruiken; toestemming voor vragen!

Uit de interviews komt een groot aantal punten naar voren.

- Zorg voor het oude: interieur, exterieur, structuur van het erf met bijgebouwen en het landschap. Zorgvuldigheid in de omgang met het cultuurofgoed en het behoud en de ontwikkeling ervan.
- Zorg om het vervlakken van het landschap; gedifferentieerd gebruik van de hoeven (akker, vee en fruit) was de basis voor een gevarieerd landschap.

- Gemeenschapszin krijgt andere invulling door de tijd: verandering van boeren naar wonen en meer mensen van elders.
- Geld is een groot probleem, geld om te laten doen wat moet gebeuren; aan de andere kant is er te weinig tijd om alles zelf te doen. Er zijn veel wensen voor 'hulp' bij het opstellen van een totaalplan voor hoeve en erf.
- Streekgevoel: zoeken naar nieuwe functies voor de hoeven die tevens streek-ondersteunend kunnen zijn.
- Toekomstgerichtheid: nieuwbouw en verbouw op erven: praktisch, betaalbaar en ook passend!
- Gevoel van rijkdom in de zin van 'ruimte' & 'hoogte' en (sierlijke) detaillering van de hoeve, op het erf en in het landschap.

Twee werkbijeenkomsten

De bijeenkomst over hoeve en erf (28 januari 2005 in dorps huis de Bongerd te Welsum) diende om de informatie die we hadden gekregen bij de hoevegesprekken te verifiëren, om meer mensen te betrekken bij wat we aan het doen waren en om tot nieuwe projectideeën te komen. Dat slaagde uitstekend.

Op 4 maart gingen we in op het gebied en de plaats van de hoeve daarin. Uit het verslag ervan de volgende passage:

“Op een van de echt winterse dagen in 2005 heeft het project Ijsselhoeven aandacht besteed aan de hoeve en het erf als onderdeel van het gebied van de Ijsselvallei. Eigenlijk dus vooral aan de Ijsselvallei. We hebben dat gedaan door met de bus de besneeuwde Wilpse Klei op te rijden, de Adelaar te bezoeken, naar Boerdam in Nijbroek te rijden en daar – het was heel erg koud – te luisteren naar het verhaal over natuur en landschap in de Ijsselvallei. Vanaf Boerdam reden we terug naar De Pompe in Wilp. Aan het einde van de middag spraken we over de

sociale relaties in de IJsselvallei. 's Avonds zijn we ingegaan op de ruimtelijke kwaliteit en de ruimtelijke ontwikkelingen die op het gebied afkomen."

Twee afsluitende opmerkingen:

1. Koester de kwaliteit van de mensen in het gebied; zie ook wie deze dag bijeen zijn: mensen met een motivatie, heel verschillend maar volop samenwerkend.
2. Het was plezierig om op de boerderij te komen: gastvrijheid en hartelijkheid zijn belangrijke kwaliteiten in het gebied.

Bijeenkomst Identiteit

In drie bijeenkomsten, verspreid over het gebied, praatten we met telkens 15 mensen, die we daarvoor hadden 'uitgedaagd', over wat zij mooi, lelijk, karakteristiek, bijzonder vonden aan het gebied. Om dat toe te lichten had elk van hen foto's genomen. Wat dat opleverde, vindt u in deel 7.

Een paar van de opmerkingen en conclusies.

- Je zou door middel van foto's kunnen vastleggen wat wel en niet kan in een gebied. Wellicht zou Stichting IJsselhoeven zo'n fotoboekje kunnen maken; dit werkt vaak beter dan allerlei dikke welstandsnotities.
- Na de zoveelste foto van een verbodsbord: 'Vroeger mocht je overal lopen tegenwoordig staan er allerlei verbodsborden'.
- Maak geld (fiscaal, subsidie) voor het integreren van nieuwe gebouwen bij bestaande monumentale boerderijen en bijgebouwen.
- Bij een plaatje van 'natuurlijke' uiterwaarden: Wat is de peildatum om naar terug te gaan bij het bepalen van de landschapkenmerken? Deze wildernis kan niemand zich herinneren.
- 'Mijn serie noem ik het doorleefde landschap, ik heb me laten leiden door de filosofische gedachte van de tijdelijkheid.'

- Komen tot een gemeenschappelijke benutting van het gebied. Hoe krijgen we het met zijn allen klaar om het gebied toegankelijk te maken, te houden en te gebruiken met behoud van economische waarde, het genereren van inkomsten. En dat allemaal zonder overlast door wandelaars en verkeerd gebruik?

Ontwerpbijeenkomst 'Ontwerpen boerderijen' en ontwerp- bijeenkomst 'Ontwerpen tuin en erf'

Beide bijeenkomsten hadden een vergelijkbare opbouw. Uitgenodigde (restauratie-)architecten, interieurarchitecten, landschapsarchitecten en andere deskundigen gingen in teams aan de slag met casussen die door de werkgroep waren verzameld. De opdracht was telkens: laat ons zien wat boerderijbewoners kunnen doen bij verbouwingen, aanpassingen of vernieuwing, zodat dat leidt tot kwaliteitsverbetering van de hoeve en het erf. 's Avonds presenteerden de ontwerpers hun voorstellen aan de bewoners van de hoeven en erven die waren bestudeerd en aan het overige publiek.

Het waren in beide gevallen inspirerende avonden, waarbij sommige ontwerpen meer, andere minder aanspraken. Zo gaat dat. Maar niemand vergeet de nokdraaiing bij een nieuwe schuur voor Dommerhold of 'koeien als konijnen'.

Bijeenkomst Gebiedsontwikkeling

De bijeenkomst bestond uit twee sessies. De eerste was in Oene met deskundigen en vertegenwoordigers van belangenorganisaties en gemeenten. De tweede, met een open uitnodiging, was in Wapenveld. Het was de moeilijkste bijeenkomst van alle, vooral omdat het thema moeilijk en abstract was. We hebben er samen de verklaring van 't Spyker gemaakt (zie pagina 22). Het was een passende

afsluiting van een lange reeks praat- en ontwerpbijeenkomsten over hoeve, erf en de IJsselvallei. Zie voor het verslag en de uitkomsten deel 7.

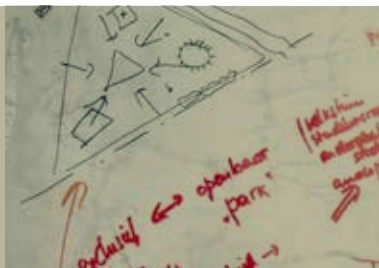
Werkbijeenkomst 'Financieel-economisch behoud van IJsselhoeven, wat moet de inzet zijn van de Stichting IJsselhoeven?'

Het doel van de bijeenkomst was tweevoudig:

- duidelijk krijgen waar mogelijkheden en onmogelijkheden zijn voor een goede exploitatie van (deels) vrijkomende IJsselhoeven;
- nagaan of, en in welke vorm, er mogelijkheden zijn voor het opzetten van een - we noemen dat voorlopig - NV IJsselhoeven.

Een gezelschap genodigden, praatte daarover op de fraai verbouwde Nijenstein en kwam tot een aantal aanbevelingen.

- Wat is de aanleiding voor een NV IJsselhoeven? Maak die duidelijk, draag die uit.
- Heb lef, ben betrokken, ben bevlogen, ben trots op wat je aan het doen bent en waarom je het doet.
- Zorg voor een basiskapitaal; dat betekent bijvoorbeeld dat je als Stichting IJsselhoeven, als werkgroep, als IJsselhoevenbewoners zoveel vertrouwen in je verhaal hebt, dat je zelf ook investeert.
- Pak het vanaf het begin professioneel aan en vanuit een maatschappelijk ondernemerschap: als je begint is er geen weg terug.
- Denk in termen van gebiedsontwikkeling: van pandgericht naar gebiedsgericht.

Lessen

- Betrekken van bewoners, bestuurders en belangstellenden.
Bij de verschillende bijeenkomsten hebben we er telkens voor gezorgd dat er zoveel mogelijk mensen bij konden zijn. Dat is goed gelukt. Wat bovendien opviel was dat er altijd weer nieuwe mensen naar bijeenkomsten kwamen, naast een harde kern van belangstellenden. Verder viel het op dat er boeren - als het tijdstip gunstig was! - en niet-boeren bij waren, jongeren - maar nog steeds ouder dan 30 jaar - en ouderen, mensen geboren en getogen in het gebied en mensen van buiten, bestuurders en ambtenaren, ondernemers en gewoon bewoners van de IJsselvallei.
- Steeds een andere plek en een goede verzorging.
Het heeft ook geholpen dat de bijeenkomsten telkens op een andere plek werden gehouden. We hebben het hele gebied bezocht. Als het in de buurt is zijn mensen eerder geneigd te komen en bovendien helpt het de plaatselijke economie.
Verder hebben we er steeds voor kunnen zorgen dat de bijeenkomsten goed verliepen, dat we ons konden houden aan het voorgestelde programma en dat eten en drinken goed verzorgd waren. Dat laatste is goed voor elkaar in de dorpshuizen en andere etablissementen in de IJsselvallei.
- Vaart, betrouwbaarheid, verrassing.
De bijeenkomsten verliepen als gepland, ze leidden telkens tot een goede uitkomst. We begonnen op tijd en hielden telkens op tijd op.
- Benadruk dat mensen zelf aan zet zijn.
De werkgroep IJsselhoeven hield de regie gedurende het hele traject en schakelde anderen in. Een overheid waardeert dat en kan, als ze slim is, goed gebruik maken van de inzet aan de basis.
- Mobiliseer publiciteit, eigen website.
Zorg dat de pers op de hoogte is. Dat is ons niet altijd gelukt. Maar dan lag het toch meestal aan ons zelf. Geef naar de pers aan wat de nieuwswaarde is en benader de pers tijdig en regelmatig. Er zijn verschillende soorten pers: huis-aan-huis bladen, kranten, magazines, lokale en regionale TV en radio. Zorg ervoor dat je weet wie je waarmee wilt benaderen.

Het kan geen kwaad om journalistieke deskundigheid in de groep te hebben. En zorg voor een website die technisch klopt, er goed uitziet, maar, het belangrijkste, ook wordt bijgehouden. Dat moet je goed organiseren. Het wordt steeds belangrijker, want alles gaat digitaal, in de toekomst zeker.

- Het kan alleen als er idioten rondlopen die er veel tijd insteken. Soms verbazen we ons er zelf over hoe het is verlopen tot nu toe. Een plezierige verbazing. Het komt doordat men zich inzet. De meesten doen dat meer dan dat ze zelf verwachtten toen ze eraan begonnen. Soms wordt wel erg veel geëist. Het gaat allemaal om toewijding, betrokkenheid en inzet tot in het oneindige.

Waar staan we nu en wat is het vervolg ?

De uitgangspunten voor het vervolg:
De verklaring van 't Spyker

Op 12 oktober hebben we bij de afsluiting van de laatste identiteitsbijeenkomst, gehouden in 't Spyker in Wapenveld, de uitgangspunten voor de Stichting vastgesteld. Eigenlijk is het een verlate formulering van de missie van de Stichting IJsselhoeven. We noemen deze 10 punten de verklaring van 't Spyker. Ze vormen de basis voor toekomstig handelen vanuit de Stichting.

1. Wij zijn trots op de IJsselvallei als een mooi en levendig gebied. De IJsselhoeve heeft daarin een bijzondere plaats. Wij willen die trots uitdrukken in een eigen (beeld)merk.
2. Wij moeten zelf een visie hebben op de identiteit van de IJsselvallei en op de ontwikkeling van de IJsselvallei. We willen daarbij ook bepalen wat de plaats van de IJsselhoeven is in het gebied. Waar nodig zetten we die visie om in concrete projecten waarvoor we financiering zoeken.
3. Wij vinden dat we als bewoners (positief) moeten meedenken met plannen van de overheid en invloed moeten uitoefenen op nieuwe ontwikkelingen. Aan de andere kant vinden we ook dat de overheid ons moet betrekken bij plannen die voor het doel van de Stichting in den brede belangrijk zijn.
4. Wij realiseren ons dat het gebied waar de IJsselhoeven over het algemeen liggen, deel uitmaakt van een groter geheel. Dat betekent dat we vanuit de IJsselhoeven een nauwe relatie willen hebben met de kernen in het gebied en - in een groter verband - met de grote steden in het gebied. We realiseren ons dat de nabijheid van de steden bedreigingen maar ook mogelijkheden schept voor de toekomst van de IJsselhoeven.
5. Wij willen schakelen en verbinden: vanuit het verleden naar de toekomst, vanuit het belang van de boerderij naar het hele gebied en omgekeerd. Wij houden ons niet aan de provinciegrenzen. Wij zoeken naar de uitersten als het gaat om ontwikkeling, over de uitvoering daarvan en de partijen die erbij moeten worden betrokken. Wij willen behouden door te ontwikkelen.

6. Wij streven ernaar de IJsselhoeven te behouden door, waar mogelijk, te zoeken naar een economische en sociale bestemming van de hoeven die bovendien in balans is met de landschappelijke en fysieke kwaliteiten van het gebied.
7. Wij denken dat bewoning een heel goede invulling voor een IJsselhoeve kan zijn. Dat betekent dat we ons inzetten voor een aangepast huisvestingsbeleid bij grote hoeven: specifieke doelgroepen (ouderen, jongeren) en woningsplitsing. Uiteraard geldt dit alleen als de boerderij qua ligging en indeling daarvoor geschikt is.
8. Wij streven ernaar de IJsselvallei toegankelijk te houden voor bewoners en bezoekers. Dat wil zeggen (kerke-)paden en veilige wegen door het gebied, toegang tot de IJssel, een open landschap met gastvrije hoeven.
9. Wij vinden het belangrijk om bij alle activiteiten van de Stichting na te gaan hoe we zoveel mogelijk bewoners van het gebied erbij kunnen betrekken. Die betrokkenheid mag niet eenmalig zijn. We willen mensen permanent verbinden aan de idealen van de Stichting.
10. Wij willen, om de doelstelling van de Stichting in de IJsselvallei te behalen, samenwerken met alle partijen in het gebied die aan vergelijkbare idealen werken en die een vergelijkbare benadering hebben. We realiseren ons dat we voor het bereiken van die doelen samen sterker staan. Van de andere kant schromen we ook niet om eigen ambities na te streven.

Het vervolg: op de korte termijn, 2006 en 2007

VERVOLGRICHTINGEN	PROJECTEN	OMSCHRIJVING	(MOGELIJKE) PARTNERS
1. onderhoud en restauratie (technische aspecten)	'slim onderhoud'	gericht op behoud zonder dure investeringen te moeten plegen, onderdelen: fondsen voor onderhoud rieten daken, luiken, tuinen, etc.	Monumentenwacht, Belvoir, reconstructie, Het Oversticht, Gelders Genootschap
2. economische ontwikkeling ofwel NV IJsselhoeven	(nog uitwerken)	Stichting IJsselhoeven wil (vergelijk NV Bergkwartier in Deventer) nagaan of het mogelijk is hoeven te behouden door financiële deelname en exploitatie	financiële instellingen, NV Bergkwartier, St. IJssellandschap, makelaars, architecten en landschapsarchitecten
3. hoeve en erf in het gebied; ontwikkeling IJsselvallei	naar een gebiedsfonds waaraan de stichting IJsselhoeven deelneemt	samen met andere organisaties en partijen in het gebied nagaan of in het kader van gebiedenbeleid, een gebiedsfonds mogelijk is, gericht op gebiedsontwikkeling	gemeenten, bewoners, provincies, commerciële partijen
4. bewustwording, bekendheid en educatie	'IJsselhoeve, een levend monument'	betrokkenheid en bekendheid organiseren en hooghouden. toneel, verhalen, lesbrieven; vastleggen persoonlijke geschiedenis, documentatie; kunst	VSB-fonds, cultuurfondsen provincie, Prins Bernhard Cultuurfonds, Het Oversticht, project Momentum, KCO
5. een nieuw gebied; de IJsselhoeve-estafette	IJsselhoeve-estafette	IJsselhoeve project in een ander gebied in de IJsselvallei; nb in de nieuwe projectfase zal de Stichting IJsselhoeven ook actief zijn in de hele gemeente Oost-Wijhe en Deventer.	huidige subsidiënten en partners

In de komende jaren zal de Stichting IJsselhoeven zich ontwikkelen tot een organisatie gericht op het behoud van beeldbepalende objecten in de IJsselvallei vanuit de gedachte dat 'wat waardevol is, blijft behouden'

Daartoe gaat de Stichting als volgt te werk.

Ze brengt het belang van het behoud van de IJsselhoeven als waardevolle objecten in de IJsselvallei (in ieder geval van Zutphen tot Zwolle, aan weerszijden van de IJssel) gevraagd en ongevraagd onder de aandacht.

Meer concreet betekent dat

Op het gebied van behoud - door - ontwikkeling van IJsselhoeven

- In opdracht van de overheid en met fondsen van derden:
  - ondersteunt de Stichting een aantal grotere behoudsactiviteiten
  - voert ze een aantal thematische programma's uit (structureel of bij gelegenheid) zoals luiken en windveren, rieten daken, hekken en paden.
- Is de Stichting IJsselhoeven direct financieel betrokken bij de restauratie van enkele objecten, mogelijk samen met eigenaren of andere partijen. Daartoe heeft de stichting (delen van) boerderijen in bezit, of laat ze die restaureren. Indien nodig zal deze commerciële betrokkenheid ondergebracht zijn in een aparte NV op ideële grondslag. De Stichting of de genoemde NV IJsselhoeven, werkt samen met organisaties als NV Bergkwartier en Stichting IJssellandschap in een IJsselverband.
- Adviseert ze eigenaren van IJsselhoeven, maar in toenemende mate ook van andere boerderijen en andere objecten, over onderhoud en behoud van de boerderij en van tuinen en erven.
- Is de Stichting een gesprekspartner voor lokale overheden ten aanzien van het behoud van monumenten, boerderijen en erven.

Op het gebied van cultuurhistorie zet de Stichting zich in voor het behoud van het cultureel erfgoed door:

- het bijeenbrengen van verhalen, kennis en ervaringen over boerderijen en erven in de IJsselvallei;
- het opslaan daarvan en beschikbaar stellen of laten stellen via eigen wegen en/of de historische verenigingen;
- het omzetten van de informatie in publicaties en documentatie, 'de herinneringsbank', of in educatief materiaal gericht op verschillende groepen;
- het verwerken van de informatie tot kunst- en cultuuruitingen, die niet alleen het verleden symboliseren maar ook en vooral vooruitwijzen: het levend monument.

Op het gebied van gebiedsontwikkeling heeft de Stichting een eigen verhaal.

Daarin komen de volgende onderdelen voor:

- de uitgangspunten zoals aangegeven in de verklaring van 't Spyker;
- mogelijk eigen beelden en wijzen van aanpak voor de plannen van de Steden-driehoek en voor de voorstellen die in het kader van Ruimte voor de Rivier worden gemaakt;
- het inrichten en beheren van een gebiedsfonds.

De Stichting opereert samen met andere gebiedsorganisaties in een Platform voor de Ontwikkeling van de IJsselvallei.

Over de Stichting en de organisatie rondom het project IJsselhoeven

De Stichting IJsselhoeven is opgericht door een groep bewoners van de IJsselvallei die het verdwijnen van de karakteristieke IJsselhoeven, de T-variant van het hallenhuistype, aan het hart gaat en zich wil inzetten voor het behoud van de hoeven en de erven.

De groep bestaat uit Willemien en Jetse Hartmans, Jacomien Voorhorst, Harry Rakhorst, Juliette Jansen-Persoon, Willem van der Galiën, Jolanda Roeterd en Afke Wullink.

Om tot concrete projecten te komen en de mogelijkheid te hebben die zelf te beheren hebben de initiatiefnemers de Stichting IJsselhoeven opgericht. De oprichtingsakte passeerde op 4 december 2003.

De Stichting heeft volgens de akte ten doel:

- het behouden, beheren en benutten van historische boerderijen en erven in de IJsselvallei
- het verrichten van al hetgeen daarmee verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de meest uitgebreide zin genomen.

Het bestuur van de Stichting IJsselhoeven bestaat uit Willemien Hartmans (voorzitter), Harry Rakhorst (secretaris/penningmeester) en Jacomien Voorhorst (lid). De initiatiefgroep vormt tevens de werkgroep voor de uitvoering van het project IJsselhoeven. Gerard Hendrix is projectleider van het project IJsselhoeven.

De Stichting heeft een bijzondere relatie met de Vereniging VeluweIJsselzoom.

De meeste leden van de projectgroep zijn lid van de vereniging en de VIJZ is de eerste en logische samenwerkingspartner omdat die zich met brede gebiedsontwikkeling bezighoudt.

De Stichting laat zich voor de uitvoering van het project IJsselhoeven en voor eventueel andere initiatieven, adviseren en ondersteunen door een klankbordgroep waarin zitting hebben:

Jan Terlouw, voorzitter

Greet Bierema, landschapsarchitect

Kees Tak, architect

Jaap Starkenburg, directeur/rentmeester IJssellandschap

Cor van den Berg, wethouder Olst-Wijhe

Piet Boons, voorzitter Vereniging VeluweIJsselzoom

Marrit Klompe, landschapskundige provincie Overijssel

Marian Camphuis, recreatie VVV Voorst

John van Zuijlen, Stichting Historisch Boerderijonderzoek

Tjerk Elzinga, LTO Noord

Lessen

Stichting of vereniging?

Voor particuliere initiatieven die meer vastigheid willen, bestaan twee mogelijkheden om de verantwoording gestalte te geven, namelijk via een vereniging of een stichting. De Stichting IJsselhoeven heeft gekozen voor een stichtingsstructuur. De reden daarvoor is dat dat de meest effectieve manier van werken is.

- Dat stelt wel de eis aan de Stichting om extra in te zetten op een goede communicatie met de bewoners van de IJsselvallei en met name de bewoners van de IJsselhoeven. Een vereniging maakt die communicatie makkelijker, maar ook dan is er geen garantie voor een goede vertegenwoordiging.
- Daarnaast moet de Stichting zich wel blijven realiseren dat ze niet automatisch spreekt als vertegenwoordiger van een achterban. Als het daarom gaat is een vereniging een logischer vorm. De Stichting heeft daarom ook veel energie gestoken in het betrekken van bewoners uit het gebied bij haar activiteiten. Als het echt op vertegenwoordiging aankwam heeft de Stichting samengewerkt met de VIJZ.

Professionalisering

Vanaf het begin heeft de Stichting ervoor gezorgd dat de werkgroepleden makkelijk met elkaar kunnen communiceren. Daarvoor is geïnvesteerd in het optimaliseren van het gebruik van de PC voor e-mail en dataverwerking. Alle leden hebben een aantal uren computerondersteuning gekregen. Verder heeft de penningmeester voor het project deels op kosten van het project een cursus Excel gevolgd.

Tenslotte hebben leden deelgenomen aan bijeenkomsten en cursussen die relevant waren voor het project; als daaraan kosten waren verbonden werden die voor een deel door het project betaald.

Klankbordgroep

Het was een verstandig besluit van de Stichting IJsselhoeven een klankbordgroep in te stellen voor het project.

Allereerst zijn de bijeenkomsten van de groep - in principe twee keer per jaar - belangrijke momenten voor de werkgroep vanwege de betrokken en deskundige manier waarop de leden praten over het project en de voortgang. Dat komt door de grote verscheidenheid aan kennis en ervaring bij de leden van de klankbordgroep.

Ten tweede, het feit dat er een deskundige klankbordgroep is, maakt het ook mogelijk om, daar waar dat nodig is, informatie en ondersteuning te vragen, bijvoorbeeld bij het begeleiden van een projectaanvraag, een advies over een bouwkundige ingreep, etc.

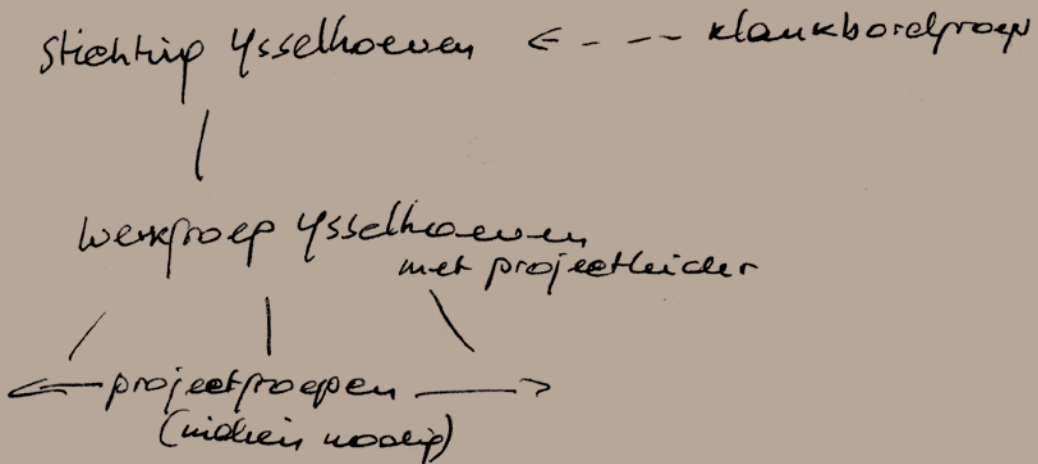
Samenstelling werkgroep

Een begin van een projectfase is vaak wat rommelig. Dat was hier ook het geval. Het groeit, groeit niet, het thema wordt breder, versmalt zich. Voordat alles op zijn plaats is, is het project al begonnen. Het stelt in ieder geval eisen aan flexibiliteit en aanpassingsvermogen.

In het geval van de IJsselhoeven heeft het goed uitgedaan, er is een werkgroep die betrokken is en waarin iedereen zijn/haar deel van de werkzaamheden verricht.

Wat blijkt:

- de leden hebben iets met hun woonplek, de IJsselhoeven, anders begin je niet aan zo'n veeleisend project;
- er zijn verschillende interessen en deskundigheden en die blijken goed gespreid;
- de leden van de werkgroep wonen goed verdeeld over het gebied, hebben allen hun eigen netwerk en geen gebied wordt 'voorgetrokken';
- de leden kunnen goed met elkaar opschieten.

Werkverdeling

Ondanks het feit dat iedereen een verantwoordelijkheid heeft binnen de werkgroep en iedereen een stuk van de taken op zich neemt, zijn een paar functies van doorslaggevende betekenis.

- Allereerst de functie van projectleider. Die zorgt ervoor dat het projectplan wordt uitgevoerd zoals dat is beschreven. Dat betekent: plannen en organiseren van alle activiteiten, bijeenbrengen van deskundigheid, toezicht op kosten, verslaglegging, begeleiden van de werkgroep. In dit geval was de projectleider niet alleen procesverantwoordelijk maar deed hij ook een deel van het inhoudelijke werk.
- De voorzitter van de Stichting IJsselhoeven is uiteindelijk verantwoordelijk namens de Stichting. Zij is met name gericht op de externe relaties en is eerste aanspreekpunt, sparring partner, voor de projectleider.
- Penningmeesterschap, secretariaat en PR. Dat zijn de drie functies die uitgevoerd worden door leden met kennis van zaken. In het geval van het project IJsselhoeven is een makkelijke toegang tot de pers belangrijk gebleken.

Aanbevelingen

- Stichting of Vereniging, dat is de vraag?
- Stel een klankbordgroep of een begeleidingsgroep in.
- Pak het professioneel aan.
- Zorg voor betrokken leden met verschillende achtergrond, die zich voor het algemeen belang willen inzetten, maar ook een gezond eigenbelang hebben.
- Zorg voor een heldere verantwoordelijkheidsverdeling (maar doe daar niet te moeilijk over).
- Werk als het even kan met een (betaalde) projectleider.
- Posities als voorzitter, penningmeester, secretariaat, PR moeten goed bezet zijn.

